

Bizikidetza, baina gaztelaniaz

Hizkuntza eredu ezberdinetako ikasleak ikastetxeetan batzeko eskaera egin berri dio Nafarroako Parlamentuak Gobernuari. Bizikidetza da talde sinatzaileek, denek Bildu eta Aralar-NaBai salbu, azaleratutako arrazoia. Baina hezkuntza komunitateko eta euskalgintzako eragile aunitz kexu dira, bizikidetza hori, ematekotan, gaztelaniaz emanen denaren susmoa dutelako.

Testua eta argazkia:

| ANDER PEREZ |

NAFARROAKO PARLAMENTUAK mozioa onartu zuen pasa den urtarilaren 9an, gobernuari “ikastetxe publikoetan hizkuntza eredu ezberdinak elkarrekin bizi daitezen” eskatuz. Ezkerra taldeak aurkeztu zuen proposamena, eta Parlamentuko gainerako alderdiek, Bilduk eta Aralar-NaBai salbu, babestu zuten. Ondorioz, “hezkuntza eskaintza berrantolatzeko” eskaera luzatu diote Foru Gobernuari, “banaketa bat eman den ikastetxe orotan hizkuntza eredu guztiak” eskaini ditzan. Diotenez, eskolak “bizikidetzarako eskubidea” bermatu behar du, eta zentroak hizkuntza eredu arabera banatzeak ez omen du holarik lortzen.

Zizur Nagusiko institutuan A, D eta G ereduak elkarrekin bizi dira, eraikin bakarrean. Ikasgelatik kanpo, ikasleek espazio guztietan bat egiten dute. Eta zentroko langilego osoa ez denez elebiduna, D ereduko ikasle zein irakasleek gaztelaniaz funtzionatu behar izaten dute, besteak beste, orientatzaileekin mintzatu edo atezainetako batzuekin aritzeko. Horregatik, Nafarroako Parlamentuaren mozioa baloratzerakoan, praktika-aren esperientziatik mintzo dira Leire Zabaltza eta Mikel Ripodas Zizurko BHIko irakasleak: “Gure

Rosa Ramos euskara teknikariaren ustez, ikasleak batzeko eskaera sinplista da, gizartearen arazo direnak euskararen erabilera murriztuz konpondu nahi direlako. Argazkian, hainbat eredutako ikasleak biltzen dituen Iruñeko San Frantzisko ikastetxea.

ikastetxea mozio honek bilatzen duenaren eredu argia da”.

Ikastetxeko egoerarekin kexu da Ripodas, “azkenean, euskara delako galtzaile beti”, eta horregatik, beldur da euren ikastetxeko funtzionamendua gainerako zentroetara zabalduko ote den. Finean, egoera horretan, “murgiltze eredurik ez dela” deritzo. “Bai, bada”, zuzendu dio Zabaltzak, “baina gaztelarazko

murgiltze eredu da, eta hori argitu behar da”. Zuzenean jasan dituzte hizkuntza ereduak elkarrekin egoiteak dakartzan ondorioak, euskararen kalterako ondorioak, alegia. Argi azaldu du Ripodasek: “Gure ikastetxean D eredu dago gelan, atea ixten dugunean; gainerako espazioak erdarak hartuak ditu”.

Bizikidetzaz mintzo da onartutako mozioa, baina Zabaltzaren ustez,

hizkuntza ereduaren helburua ez da bizikidetzatza, hizkuntza baten alde egitea baizik: “Hizkuntza ereduak, hitzak esaten duen moduan, hizkuntza bat lantzeko sortzen dira”. Adibide batekin azaldu du Ripodasek: “Futbolearen aritzen den talde batek harremana izan behar du saskibaloian ari denarekin? Ez du zentzurik. Futbolearen dabilena, une horretan, futbolearen dabil. Eta saioa amaitzean, harremana izan den nahi duen ororekin”. Konparazioa baliatuz, D ereduaren matrikulatutako diren ikasleak eskolako jardun osoa euskaraz egin ahal izatea eskatzen dute. Eta ez dute uste horrek bizikidetzatza kaltetzen duenik. Bestela, Zabaltzak dioenez, “ematen du erdarak bakarrik berma dezakeela bizikidetzatza”.

Antzera mintzatzeko da Rosa Ramos, Berriozarko Udaleko euskara teknikaria. Neurri berriak euskaraz ikasten ari den ikasleari “eskolako eremu ez formaletan euskaraz aritzeko aukera ezabatzen” diola uste du. Eta testuak “planteamendu sinplista” dakarrela deritzo, “gizartearen arazo orokorrak direnak euskararen erabilera murriztuz” konpondu nahi dituelako. Testuaren agertzen diren hainbat kontzeptutaz ari da, bizikidetzatza demokratikoa edo gizon eta emakumeen arteko berdintasunaz, besteak beste. Argi du “planteamendu desiragarriak” direla, “baina horiek ez dira konponduko haurrak elkarrekin jarrita bakarrik”. Are gehiago, proposamenaren planteamendua bera “demagogikoa” dela uste du, “ematen duelako euskaraz aritzeagatik arazo horiek larriagotzen direla”.

Banaketa ala ghettoak

Nafarroako Euskararen Legeak hizkuntzen irakaskuntzarako hiru eremu banatzen ditu. Hala, eremu ez euskalduna izenekoan herritarrek, legez, ez dute D ereduaren ikas-

teko eskubiderik. Beste bi eremuetan, D ereduaren gainerako hizkuntza ereduak –A, B eta G ereduak– batera bizi da. Egun, hogeita ikastetxe ingurutan nahasten dira D eta gainerako ereduak. Garai batean askoz gehiago izan ziren, baina urteen poderioz, hizkuntza ereduaren araberrako ikastetxeak banatzea izan da joera nagusia. Parlamentuak onartutako mozioan azaltzen denez, banaketa horrek “eragin negatiboa dakar ikaslearen sozializazio eta bizikidetzarako hezkuntzari dagokionean”, eta Hezkuntza Departamentuari –UPNren eskuetan dagoena– egozten dio horren ardura.

“Gure ikastetxean D ereduaren dago gelan, atea ixten dugunean; gainerako espazioak erdarak hartuak ditu”

Mikel Ripodas,
Zizurko institutuko irakaslea

Baina Ramos ez dator bat irakurketa horrekin, eta ez du uste zentzuzkoak hizkuntza ereduaren araberrako banatzeak joera hori “eguraldia bezala etortzen den zerbait” izan denik. Oso bestelakoa da bere azalpena: “Prozesu hori eman zen jendeak ikusi zuelako antolaketa hori beharrezkoa zela, batez ere Iruñerrian, haur askok eskola bakarrik dutelako euskarazko eremutat”.

Horregatik, Ramosek ez du uste egoera horrek ghettoak sortzen duenik. Eta baleude, “konpontzeko modua ez litzateke denok gaztelaniaz egitea eta kito. Hori asimilazioa da”. Euskara hutsezko espazioak sortzea, bere ustez, euskarak bizi duen egoerak eskatzen duen neurria da. “Hizkuntza komunitateen egoerak ezberdinak direlako izan behar dira ezberdinak hartutako

neurriak”. Eta nekatuta dago behin eta berriro arrazoi bera azaldu behar izateaz: “Emakume eta gizonen arteko berdintasunaren gaian denok ulertzen dugu hori, baina euskararekin ulergaitza zaie”.

Richard Weyndlingek, ordea, ongi ulertzen du euskararen eremu propioa izatearen beharra. Eskozia-rra izatez, Iruñean bizi da azken 20 urteetan. Harro azaltzen duenez, bere semeak hirueledunak dira, eta euskara, gaztelania eta ingelesa dituzte ama hizkuntzatzat. Horregatik, eta ingeles irakaslea izandakoa delako, gertutik ezagutzen ditu hizkuntzen ikasketarako beharrak: “Umeek, hizkuntza bat baino gehiago ikasi ahal izateko, argi izan behar dute non erabiltzen den hizkuntza bakoitza; erabilerarako erreferentzia bat behar dute”. Horregatik, eta “gaztelera indar oso menperatzailea delako”, argi du euskarak “eremu berezia” behar duela. Eta kexu da mozioarekin, aplikatuz gero, “ikasgela litzatekeelako euskarazko espazio bakarra”.

Edonola, Weyndlingek ez du ukatzen hizkuntza ereduaren arteko harremana bultzatu behar denik. Baina argi du gaztelaniazko ereduaren ikasten dutenak euskara eta euskal kulturara hurbiltzeko baliatzea behar dela harreman hori, eta ez alderantziz. “Euren kultura bera ezagutzen ez dutenek horretarako aukera izan dezaten”, alegia. Ideia horrekin bat dator Ramos ere, eta “erdaldunei euskarari buruz hitz egitea komeni” dela dio. Finean, bizikidetzaren oinarria errespetua dela uste du, eta “errespetua ezagutzan oinarritzen da”. Era horretan bakarrik, elkar ezagutzaren bitartez, berma baitaiteke bizikidetzatza ez izatea gaztelaren sinonimoa. Edo, alderantziz, bizikidetzatza euskaraz ere posible izatea. ■

Babeslea: Bizkaiko Foru Aldundia

